

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет історії, політології і міжнародних відносин
Кафедра політичних інститутів та процесів

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ ПОЛІТИЧНОЇ НАУКИ**

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)
Освітньо-професійна програма «Політологія»
Спеціальність 052 Політологія
Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Затверджено на засіданні кафедри
політичних інститутів та процесів
Протокол № 5 від 1 грудня 2023 року

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Правові проблеми політичної науки
Викладач (-і)	Дерев'яно Сергій Миронович
Контактний телефон викладача	+380960174820
Е-mail викладача	serhii.derevianko@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний та заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/developer/course/view/2158
Консультації	Середа, 15.00-16.00
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Навчальна дисципліна “Правові проблеми політичної науки” є складовою освітньо-професійної програми “Політологія” підготовки фахівців за другим (магістерським) рівнем вищої освіти за спеціальністю 052 “Політологія” галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки. Згідно з навчальним планом відноситься до вибіркового навчального дисциплін. Вивчається у першому семестрі першого року навчання в обсязі 3 кредити за Європейською Кредитно-Трансферною Системою (ECTS).</p> <p>Предмет навчальної дисципліни передбачає вивчення ключових категорій, що використовуються в дослідженнях у сфері політико-правових досліджень; отримання знань про природу, призначення та функції влади і держави як основних політичних інститутів суспільства; методологію та особливості здійснення політико-правових досліджень. Вивчення дисципліни покликане сприяти професійній підготовці майбутніх політологів, як практиків та дослідників, формувати у магістрантів основи професійного політико-правового мислення, сучасної політичної та правової культури. Форми освітнього процесу : лекції, семінарські заняття, самостійна робота, підготовка індивідуального науково-дослідного завдання та ін. Підсумковий контроль – залік.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Метою вивчення навчальної дисципліни “Правові проблеми політичної науки” є отримання здобувачами знань про основні закономірності єдності та взаємодії політики та права, правових засад функціонування політичних інститутів, утвердження розуміння демократії як правової форми організації та реалізації влади.</p> <p>Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни є:</p> <ul style="list-style-type: none"> – вивчити у взаємозв’язку процес виникнення політичних відносин і права, основні тенденції і типи їх взаємодії в процесі історичного розвитку суспільства; – зрозуміти взаємозв’язок державної політики та правотворчості; – виявити витоки та передумови сучасного взаємовпливу та взаємодії політики і права в Україні; – досягнути теоретико-понятійні основи політико-правових підходів до вивчення політичних процесів; – сформуванню у здобувачів уявлення про політичні фактори, які визначають специфіку еволюції права в різні історичні епохи та на сучасному етапі розвитку України; – розширити політико-правовий кругозір здобувачів; – сформуванню базові професійні навички аналізу сучасних політичних і правових проблем, розуміння взаємозв’язку політики та права. 	
4. Програмні компетентності та результати навчання	
<p>Вивчення навчальної дисципліни “Правові проблеми політичної науки” спрямоване на набуття компетентностей, визначених «Стандартом вищої освіти України із галузі знань 05</p>	

«Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 052 «Політологія» для другого (магістерського) рівня вищої освіти (затверджений та введений в дію Наказом Міністерства освіти і науки України від 18.03.2021 р. № 329. URL: https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/naukovo-metodichna-rada-ministerstva-osviti-i-nauki-ukrayini/zatverdzeni-standarti-vishoyi-osviti), а саме :			
Інтегральна компетентність		ІК01 Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми дослідницького та/або інноваційного характеру у політичній сфері, що характеризуються невизначеністю умов і вимог, із застосуванням фахових досліджень та/або здійснення інновацій.	
Загальні компетентності		ЗК01. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації. ЗК02. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні. ЗК03. Здатність розробляти проекти та управляти ними. ЗК04. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК05. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями. ЗК06. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). ЗК07. Вміння виявляти, ставити та розв'язувати проблеми.	
Спеціальні (фахові, предметні) компетенції		СК01. Усвідомлення природи та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації. СК02. Спроможність здійснювати фахову педагогічну та/або науково-педагогічну діяльність у закладах освіти. СК03. Критичне осмислення проблем та принципів функціонування та закономірностей розвитку влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, гендерної політики, світової політики та політики окремих країн та регіонів. СК04. Здатність комплексно аналізувати владу та урядування, політичні системи, інститути та режими, політичні процеси та політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування. СК05. Спроможність комплексно використовувати нормативу та емпіричну політичну теорію, методологію політичних досліджень та прикладного політичного аналізу. СК06. Здатність використовувати широкий спектр концептів і методів для інтерпретації та аналізу політики на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні. СК07. Спроможність ефективно виконувати політико-організаційні, експертно-аналітичні та консультативні функції на національному та міжнародному рівні.	
5. Організація навчання			
Обсяг навчальної дисципліни			
лекції		12 год / 4 год	
семінарські заняття / практичні / лабораторні		18 год / 6 год	
самостійна робота		60 год / 80 год	
Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
5	052 Політологія	3	Вибірковий

Тематика навчальної дисципліни				
Тема	кількість год.			
	лекції	семін. заняття	сам. роб.	
Тема 1. Правова політологія як нова галузь політичного знання. Становлення школи правової політології	2		3	
Тема 2. Теоретико-методологічні засади правової політології	2		5	
Тема 3. Політика та право: сутність і співвідношення	2		6	
Тема 4. Право в політичній системі суспільства	2		4	
Тема 5. Правова держава і громадянське суспільство		4	8	
Тема 6 Політика та права людини і громадянина		2	6	
Тема 7. Правові аспекти політичних процесів в суспільстві		4	8	
Тема 8. Політико-правові проблеми становлення та реформування адміністративно-територіального устрою України	2		4	
Тема 9. Політико-правові засади безпосередньої демократії в Україні	2		4	
Тема 10. Політична культура, політична свідомість і право		4	6	
Тема 11. Політика та право в умовах війни російської федерації проти України		4	6	
	ЗАГ:	12	18	60

Перелік питань для обговорення на лекціях та семінарських заняттях, список літератури для підготовки до кожного заняття та завдання для самостійної роботи й самоконтролю, перелік індивідуальних науково-дослідних завдань та вимоги до їх виконання розміщені на сторінці навчальної дисципліни в системі дистанційного навчання Університету.

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Структура розподілу балів передбачає: 1) відповіді на семінарських заняттях – 50 балів; 2) написання контрольної письмової роботи – 20 балів; 3) виконання індивідуального науково-дослідного завдання – створення та представлення графічної презентації з визначеної проблеми навчальної дисципліни – 20 балів (з них 15 балів – за проєкт, 5 балів – за представлення). 4) написання тематичних тестів – 10 балів. Загальна кількість – 100 балів.			
	Оцінка балів	Оцінка національній шкалі	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за залік
	90-100	відмінно	A	зараховано
	80-89	добре	B	
	70-79		C	
	60-69	задовільно	D	
	50-59		E	
	26-49	незадовільно (з можливістю повторного складання)	FX	незараховано
	1-25	незадовільно (з обов'язковим повторним вивченням курсу)	F	

<p>Вимоги до письмових робіт</p>	<p>Виконання контрольної письмової роботи передбачає:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) повторення здобувачами лекційного матеріалу і отриманих знань при підготовці та проведенні семінарських занять, самостійного опрацювання рекомендованої літератури з питань, що виносяться на модульний контроль; 2) написання контрольної письмової роботи передбачає виконання здобувачами в аудиторії індивідуального завдання, що вимагає: виявлення розуміння сутності понять і термінів; вміння структурувати основні елементи політик і практик; знання теоретичних засад, завдань, методів; знання конкретних джерел та практичної діяльності політичних і правових інститутів. 3) написання письмової контрольної роботи є обов'язковим для отримання підсумкової оцінки. Студент, який не написав контрольну роботу, вважається таким, що не виконав усіх видів робіт, що передбачені з даної навчальної дисципліни. <p>Загальна кількість – 20 балів. Контрольна робота включає:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2 теоретичні завдання (оцінюється по 5 балів кожне); • 10 тестових питань (по 1 балу за кожне питання). <p>Структура оцінювання відповідей на розгорнуті запитання:</p> <p>1-4 б. – відповідь складається із 1–2 речень, містить узагальнюючу інформацію про політичні й правові явища і процеси або одиничні конкретні факти.</p> <p>5-7 б. – відповідь не структурована, вступ і висновок відсутні; студент демонструє знання окремих фактів, подій, явищ, процесів, акторів політики або допускає значні помилки; не володіє термінами і поняттями; узагальнення відсутні.</p> <p>8-12 б. – відповідь структурована в рамках основної частини, не містить яскраво вираженого вступу чи висновку; студент розкриває політичний процес в рамках питання із значними прогалинами та розривами; демонструє знання найбільш важливих фактів, подій, явищ, процесів, акторів політики, допускає значні помилки; на задовільному рівні володіє термінами і поняттями; у відповіді практично відсутні узагальнення або вони дуже фрагментарні.</p> <p>13-16 б. – відповідь структурована, містить або вступ або висновок; студент розкриває політичний процес в рамках конкретного питання із певними пробілами та розривами; демонструє знання значної кількості фактів, подій, явищ, процесів, постатей, проте допускає окремі помилки; володіє термінами і поняттями; робить фрагментарні узагальнення, усвідомлює роль і значення конкретних подій.</p> <p>18-20 б. – відповідь детально структурована, містить вступ, основну частину та висновок; студент повноцінно розкриває політичний процес в рамках конкретного питання; демонструє знання значної кількості конкретних фактів, подій, явищ, процесів, акторів політики; на високому рівні володіє термінами і поняттями; водночас робить узагальнення та висновки з питання, розуміє ширший контекст конкретних подій, усвідомлює їх роль і значення, демонструє володіння науковою літературою з теми.</p> <p>Контрольна робота здобувачами денної форми навчання виконується на семінарському занятті. Здобувачі заочної форми навчання повинні здати її в електронному вигляді у термін до 1 грудня.</p>
----------------------------------	---

<p>Семінарські заняття</p>	<p>Відвідування та активна участь студентів у семінарських заняттях також є обов'язковою умовою успішного оволодіння курсу. Пропонуються наступні форми роботи : виступ, опонування, рецензія, участь у дискусії. Оцінці підлягають : рівень знань, продемонстрований у виступах, активність при обговоренні питань, відповіді на питання експрес-контролю тощо.</p> <p>Критеріями оцінки усних відповідей можуть бути: повнота розкриття питання; логіка викладення; впевненість та переконливість, культура мови; використання основної та додаткової літератури (монографій, навчальних посібників, наукових статей тощо); аналітичність міркування, вміння робити порівняння, узагальнення та висновки.</p> <p>Робота на семінарських заняттях оцінюється в діапазоні від 2 до 5 балів. При переведенні в бали в сумі можна набрати 50 балів.</p> <p>Виступи на семінарських заняттях оцінюються як з теоретичної, так і з практичної підготовки відповідно до національної шкали (5 балів) за такими критеріями:</p> <ul style="list-style-type: none"> – «відмінно» – здобувач освіти міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і буде відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок; – «добре» – здобувач освіти добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного матеріалу; – «задовільно» – здобувач освіти в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю; – «незадовільно» – здобувач освіти не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані. <p>Усна відповідь може бути доповнена наочними посібниками, зокрема, візуалізованою презентацією (обсягом 10-15 слайдів), зміст та використання якої оцінюється окремо. Вимоги до презентації : візуалізований характер, гармонійне поєднання зображень та тексту, наявність самостійно підготовлених схем і таблиць; усі елементи презентації мають бути підготовлені студентом самостійно з дотриманням вимог академічної доброчесності</p>
<p>Умови допуску до підсумкового контролю</p>	<p>Здобувач допускається до підсумкового контролю за умови повного виконання всіх видів роботи, передбачених програмою навчальної дисципліни. Студент (-ка) допускається до підсумкового контролю в грудні за умови відпрацювання усіх «заборгованостей» та набору 26 і більше балів.</p>

<p>Підсумковий контроль</p>	<p>Підсумковий контроль рівня знань і успішності студентів передбачає виставлення підсумкової залікової оцінки на підставі даних поточного контролю, яким оцінюються: систематичність роботи на семінарських заняттях, рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах, активність при обговоренні питань, самостійне опрацювання тем, виконання індивідуальних завдань, контрольних (тестових) робіт.</p> <p>Підсумкова оцінка виставляється в кінці семестру за результатами роботи на семінарських заняттях, обговорення дискусійних питань, виконаних індивідуальних проектів та контрольних (тестових) завдань.</p> <p>Отримані «незадовільні» оцінки відпрацьовуються в обов'язковому порядку, але враховуються при додаванні оцінок і входять у загальну кількість отриманих оцінок.</p>
-----------------------------	--

7. Політика навчальної дисципліни

Політика курсу полягає у послідовності набуття знань, умінь і навичок у ході лекцій, семінарських занять і самостійної роботи. Курс передбачає роботу в колективі. Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. Під час роботи над завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності. Презентації та доповіді мають бути авторськими оригінальними.

Академічна доброчесність: Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 25%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв). Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету й визначені локальними нормативними актами, з якими можна ознайомитися за посиланням: <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>.

Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. Відвідування лекцій та семінарських занять для студентів є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Політика курсу передбачає прездачу усіх невиконаних завдань в силу серйозних запізнь на заняття або пропущених пар без поважних причин. За умови відсутності студента (-ки) на лекції чи семінарського заняття, отримання негативної оцінки на семінарських заняттях або ж невчасного виконання індивідуальної роботи визначений день для відпрацювання пропущених аудиторних занять, негативних оцінок та подачі індивідуальних робіт – середа, 15.00 год. – 16.00 год.

Неформальна освіта: Можливе зарахування результатів неформальної освіти у відповідності з Положенням про порядок зарахування результатів неформальної освіти: Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (Редакція 3) (введено в дію наказом ректора № 672 від 24.11.2022 р.)

8. Рекомендована література

Деокупація. Юридичний фронт [Електронне вид.]: матеріали Міжнар. експерт. круглого столу (Київ, 18.03.2022 р.) / Держ. торг.-екон. ун-т, Укр. асоціація порівн. правознавства, Укр. асоціація міжнар. права, Асоціація реінтеграції Криму; упоряд. і наук. ред. О. В. Кресін. Київ : Держ. торг.-екон. ун-т, 2022. 224 с.

Дерев'яно С. М. Безпековий вимір народовладдя в умовах гібридної війни. *Держава і право: зб. наук. пр. Серія. Політичні науки*. Вип. 87 / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. Київ: Вид-во «Юридична думка», 2020. С. 308–318.

Дерев'яно С. М., Бичай Р. Р. Політико-правові аспекти обмеження свободи пересування громадян в умовах воєнного стану в Україні. *Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії*. Луцьк: Вежа-Друк, 2023. № 2 (16). С. 227–249.

Дерев'яно С. М. Внутрішньо переміщені особи : проблеми політичної соціалізації в Галичині. *Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України*. 2017/1(87). С. 199–216.

Дерев'яно С. М. Доцільність модернізації Конституції України у новітньому політико-комунікативному дискурсі. *Основні напрями модернізації Конституції України в умовах вступу України до Європейського Союзу* : монографія / за заг. ред. В. І. Розвадовського. Івано-Франківськ, 2023. С. 13–19.

Дерев'яно С. Зміни до Конституції України як питання політичної доцільності. *Вісник Прикарпатського університету. Політологія* Вип. 14 / Прикарпатський нац. університет імені Василя Стефаника. Івано-Франківськ : Плай, 2020. С. 37–45.

Дерев'яно С. М. Обмеження політичних прав громадян в умовах воєнного стану: політико-правові підстави. *Держава і право: зб. наук. праць. Серія. Політичні науки*. Вип. 93 / Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. Київ: Вид-во «Юридична думка», 2019. С. 26–38.

Дерев'яно С. М. Політико-правові засади референдумів в Україні : монографія. Івано-Франківськ : Місто НВ, 2011. 847 с.

Дерев'яно С. М. Правові проблеми політичної науки : навч.-метод. посіб. для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 052 «Політологія» галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки. Івано-Франківськ : Вид-во Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2022. 120 с.

Дерев'яно С. М. Спроби легітимації рашистського окупаційного режиму через референдум та їх нікчемність. *Держава і право: зб. наук. пр.* Вип. 91 / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. Київ: Вид-во «Юридична думка», 2022. С. 249–261.

Держава і громадянське суспільство в Україні : проблеми взаємодії / Кресіна І. О., Скрипнюк О. В., Коваленко А. А., Перегуда Є. В., Стойко О. М., Балан С. В., ПолішкарOVA О. О., Явір В. А. Київ : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2007. 313 с.

Дністрянський С. Загальна наука права і політики. [наук. ред.: І. Городиський. І. Земан]. Львів : Укр. Католический університет, 2019. (Бібліотека Львівської правничої думки). Т. 1. 2019. 427 с.

Кафарський В. І. Право. Політика. Культура : зб статей. Івано-Франківськ, 2009. 445 с.

Кресіна І. О. До питання про предметне поле і методологічні засади правової політології. *Правова держава*. 2020. Вип. 31. С. 435–445.

Кресіна І., Перегуда Є., Коваленко А. До питання про предмет правової політології. *Правова держава. Щорічник наук. пр. Ін-ту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України*. Київ, 2005. Вип. 16. С. 517–525.

Кресіна І. О. Політика і право : проблеми співвідношення. *Правова держава. Щорічник наук. пр. Ін-ту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України*. Київ, 2003. Вип. 14. С. 467–472.

Кресіна І. О., Сотник А. Л. Правова політологія: проблеми наукової інституціоналізації. *Правова держава. Щорічник наук. пр. Ін-ту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України*. Київ, 2014. Вип. 25. С. 291–309.

Кресіна І. О. Становлення школи правової політології. *Право України*. 2014. № 5. С. 224–236.

Кризи політичного розвитку в Україні : причини, зміст і способи нівелювання : монографія / авт. кол. : Г. І. Зеленько (керівник, наук. ред.), Р. В. Балабан, С. Г. Брехаря, Л. Л. Кияниця, О. Ю. Кондратенко, Н. В. Кононенко, Т. М. Ляшенко. Київ : ІПІЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2022. 352 с.

Кукуруз О. В. Взаємодія політики і права у процесі суспільної трансформації в Україні та Республіці Польща: монографія. Київ: «ФОП-Подолін І.В.», 2020. 368 с.

Кукуруз О. В. Взаємозумовленість політичної і правової систем : теоретико-методологічна основа. *Держава і право* : Зб. наук. пр. Серія Політичні науки. Вип. 84 / Ін-т держави і права імені В. М. Корецького НАН України. Київ : Вид-во «Юридична думка», 2019. С. 14–24.

Політичний процес у незалежній Україні: підсумки і проблеми : монографія. Вид. 2-ге, доп. Київ : Ін-т політ. і етнонац. досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2022. 704 с.

Політична система України: конституційна модель та політичні практики : монографія / кол. авт. : Зеленько Г. І. (кер., наук. ред.) та ін. Київ : ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2023. 536 с.

Правова політологія : проблеми концептуалізації та інституціоналізації : монографія: за ред. І. О. Кресіної, Київ : Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2019. 288 с.

Правові основи розвитку сучасних політичних систем : досвід та перспективи : монографія / Скрипнюк О. В. та ін. Київ : Юридична думка, 2013. 289 с.

Скрипнюк О. В. Право і політика : проблеми конфлікту і консенсусу. *Правова держава*. Вип. 27. Київ : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2016. С. 159–167.

Сотник А. Л. Об'єкт, предмет та функції правової політології як нової галузі політичного знання. *Держава і право* : зб. наук. пр. Юридичні і політичні науки. Вип. 60 / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. Київ : Юридична думка, 2013. С. 520–526.

Сотник А. Л. Правова політологія : передумови становлення та особливості процесу інституціоналізації. *Держава і право* : зб. наук. пр. Юридичні і політичні науки. Вип. 58 / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. Київ : Юридична думка, 2012. С. 676–682.

Biliusov, Yevhen; Chyzhov, Denys; Osaulenko, Andriy; Perelyhina, Raisa; Derevianko, Serhii. International institution in the mechanism for the protection of human rights and freedoms in the national security context. *Revista Cuestiones Políticas, Volumen 40, Número 73. Julio – Diciembre, 2022*: pp. 108–127. (Індексовано в Web of Science Core Collection 2022-26-08)/ URL: <https://produccioncientificaluz.org/index.php/cuestiones/article/view/38388/42563>

Derevianko S., Derevianko O. Models of local referendum according to the constitutions of Ukraine and countries of Central and Eastern Europe: comparative-typological characteristics. *Samorzząd terytorialne w Konstytucjach wybranych państw Europy Środkowo-Wschodniej : Zarys problematyki / Redakcja Iwona Lasek-Surowiec. Chelm, 2018. S. 87–101.*

Ozhohan, A., Derevianko, S., Karchevska, O., Pavlova, L., & Pashyna, N. (2023). Language as a political manipulation tool. *Amazonia Investiga*, 12(64), 237-248. [Індексовано в Web of Science Core Collection 2023-05-10]. URL: <https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:001069401300024>

Сергій Дерев'янюк,
доктор політичних наук, професор,
професор кафедри політичних
інститутів та процесів